

[Time: 3 Hours]

[Marks: 100]

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B.: 1. **All** questions are **compulsory**.
2. **All** question carry **equal marks**.

1. a) Trace the development of administration and judiciary in the early phase of British rule in Maharashtra.

OR

b) Describe the tribal uprisings in Maharashtra as a reaction to the British rule.

2. a) Bring out the contribution of Mahatma Jotirao Phule as an Universal Humanist with special reference to Satyashodhak Samaj.

OR

b) Examine the principles and work of Prarthana Samaj.

3. a) Evaluate the role of moderates of Maharashtra in the national movement.

OR

b) Write a detailed note on the various stages of Samyukta Maharashtra Movement.

4. a) Highlight the efforts made by reformers in the field of education in Maharashtra.

OR

b) Elaborate the achievements of Rajarshi Shahu Maharaj and Dr. B. R. Ambedkar towards the upliftment of depressed classes.

5. Attempt **any two** short notes.

- Social conditions of Maharashtra in 19th century.
- Dadabhai Naoroji and Economic Nationalism.
- Non Co-operation Movement in Maharashtra.
- Efforts of women reformers towards emancipation of women.

मराठी रुपांतर

[वेळ: ३ तास]

[गुण: १००]

Please check whether you have got the right question paper.

- सूचना: १. सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहेत.
२. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्र.१ अ) महाराष्ट्रात ब्रिटिश राजवटीच्या सुरुवातीला प्रशासन व न्यायव्यवस्थेत झालेल्या विकासाचा मागोवा घ्या.

किंवा

ब) ब्रिटिश राजवटीला प्रतिक्रिया म्हणून महाराष्ट्रात झालेल्या आदिवासी उठावांचे वर्णन करा.

प्र.२ अ) सत्यशोधक समाजाच्या विशेष संदर्भात एक वैश्विक मानवतावादी म्हणून महात्मा जोतीराव फुले यांच्या योगदानाचा आढावा घ्या.

किंवा

ब) प्रार्थना समाजाची तत्त्वे आणि कार्य यांचे परीक्षण करा.

प्र.३ अ) राष्ट्रीय चळवळीत महाराष्ट्रातील मवाळवाद्यांच्या भूमिकेचे मूल्यमापन करा.

किंवा

ब) संयुक्त महाराष्ट्र चळवळीच्या विविध टप्प्यांवर सविस्तर टिपण लिहा.

प्र.४ अ) महाराष्ट्रातील शिक्षण क्षेत्रामध्ये सुधारकांनी केलेले प्रयत्न अधोरेखित करा.

किंवा

ब) दलितांच्या उद्धारासाठी राजर्षी शाहू महाराज व डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांनी केलेले कार्य विशद करा.

प्र.५ खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर टिपा लिहा.

- अ) १९ व्या शतकातील महाराष्ट्राची सामाजिक स्थिती.
ब) दादाभाई नौरोजी आणि आर्थिक राष्ट्रवाद.
क) महाराष्ट्रातील असहकार चळवळ.
ड) स्त्रियांच्या उन्नतीसाठी स्त्री सुधारकांनी केलेले प्रयत्न.
